

Museu de Topografia

Prof. Laureano Ibrahim Chaffe

O TRATADO DE TORDESILHAS

Realização

Museu de Topografia

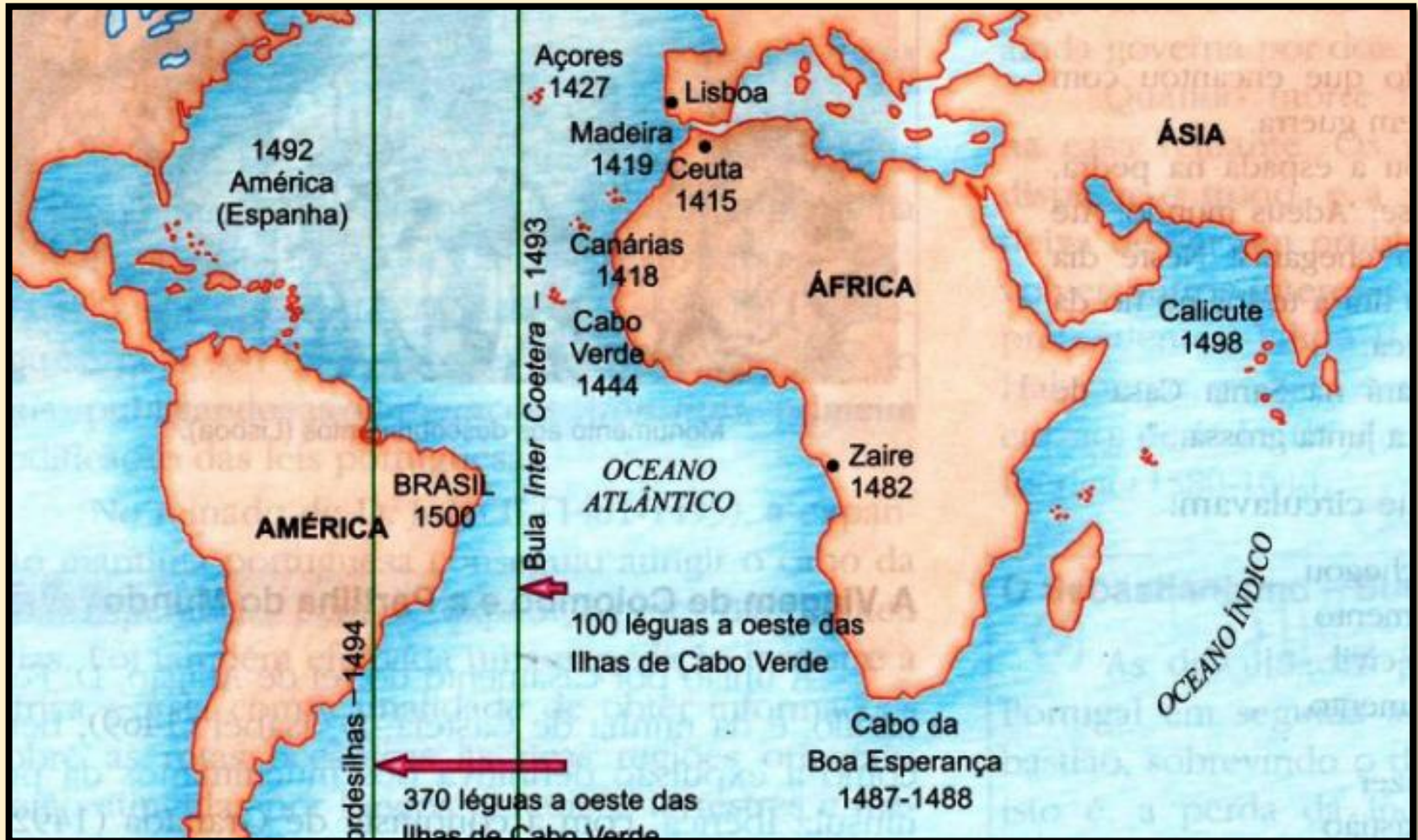
Prof. Laureano Ibrahim Chaffe

Departamento de Geodésia

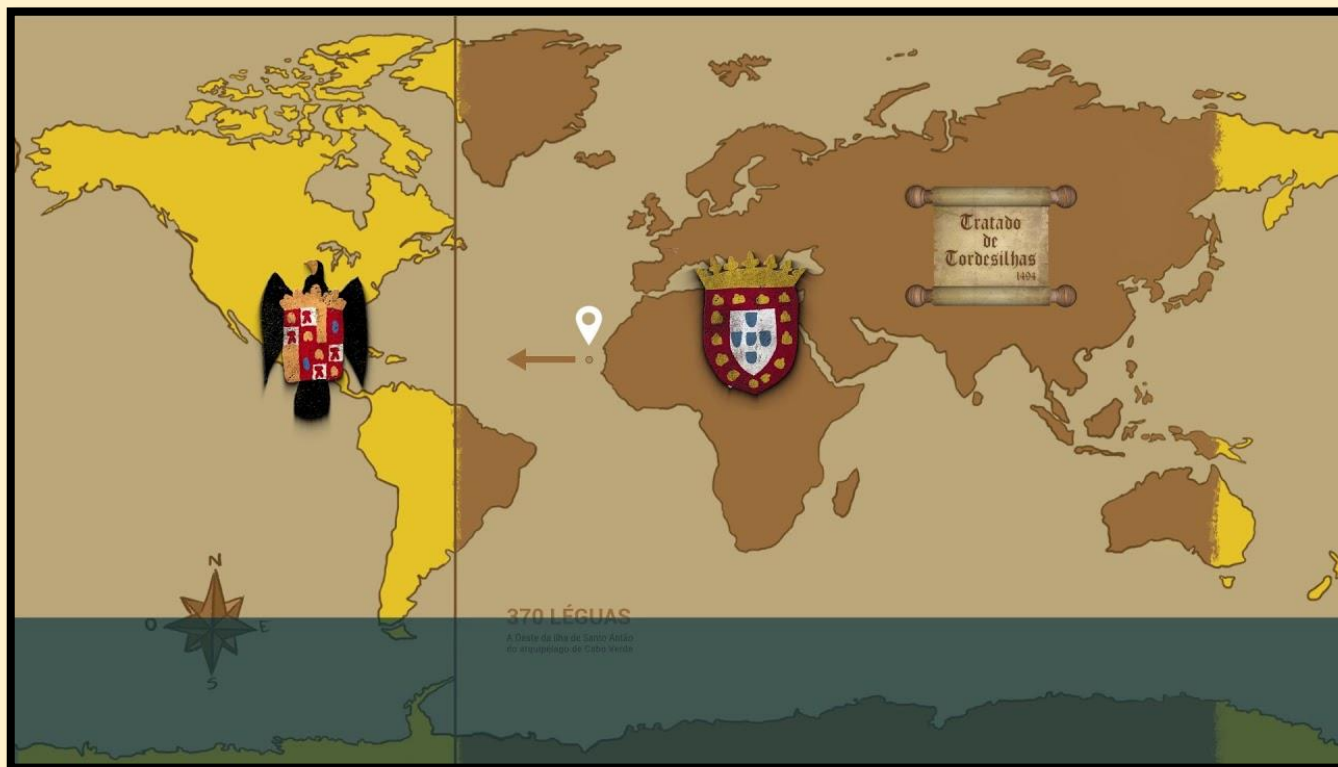
Instituto de Geociências

UFRRGS

O Tratado de Tordesilhas

O **Tratado de Tordesilhas** foi um acordo internacional assinado na povoação castelhana de Tordesilhas em 7 de junho de 1494, celebrado entre o **Reino de Portugal** e a **Coroa de Castela** para dividir as terras "descobertas e por descobrir" por ambas as Coroas fora da Europa. Este tratado surgiu na sequência da contestação portuguesa às pretensões da Coroa de Castela, resultantes da viagem de Cristóvão Colombo, que um ano e meio antes chegara ao chamado Novo Mundo, reclamando-o oficialmente para **Isabel**, a Católica (1474-1504).

"Durante o século XV, **Portugal** e **Espanha** foram os dois reinos europeus a investir nas grandes navegações e nas buscas por outras rotas que chegassem até as Índias, onde eram comercializadas especiarias. Os portugueses encontraram um novo caminho ao navegar pelo litoral africano. Já os espanhóis, ao tentarem encontrar nova rota, se depararam com um novo continente.

Não tardou para que os dois reinos disputassem a soberania sobre as novas terras. **Portugal** também desejava ter o domínio de parte da América. Para evitar que portugueses e espanhóis entrassem em guerra, o Papa Alexandre VI interveio e assinou a **Bula Inter Coetera**, que estabelecia uma linha imaginária, inicialmente, a **100 léguas** das ilhas de Cabo Verde, dividindo as conquistas entre os reinos ibéricos.

O rei português **Dom João II** não aceitou as regras da bula papal e pediu sua reformulação. Esse questionamento de **Portugal** leva muitos historiadores a levantar hipóteses de que já se sabia da existência de outras terras na América, ao sul. Assim, a bula foi refeita, e o meridiano do tratado foi recalculado para **370 léguas** a partir de Cabo Verde. Dessa forma, Portugal ficou com as terras onde hoje se encontra o Brasil."

Do lado português estiveram presentes **Rui de Sousa**, senhor de Sagres e Beringel, o seu filho **João Rodrigues de Sousa**, almotacém-mor, e **Aires de Almada**, corregedor dos feitos civis na corte e do desembargo real; a embaixada era secretariada por **Estêvão Vaz** e tinha como testemunhas **João Soares de Siqueira**, **Rui Leme** e **Duarte Pacheco Pereira**. Por parte de Castela e Aragão, o mordomo-mor **D. Henrique Henríquez**, **D. Gutierre de Cárdenas**, comendador-mor, e o doutor **Rodrigo Maldonado**; secretariados por **Fernando Álvarez de Toledo**, levavam também três testemunhas, **Pêro de Leão**, **Fernando de Torres** e **Fernando Gamarra**.

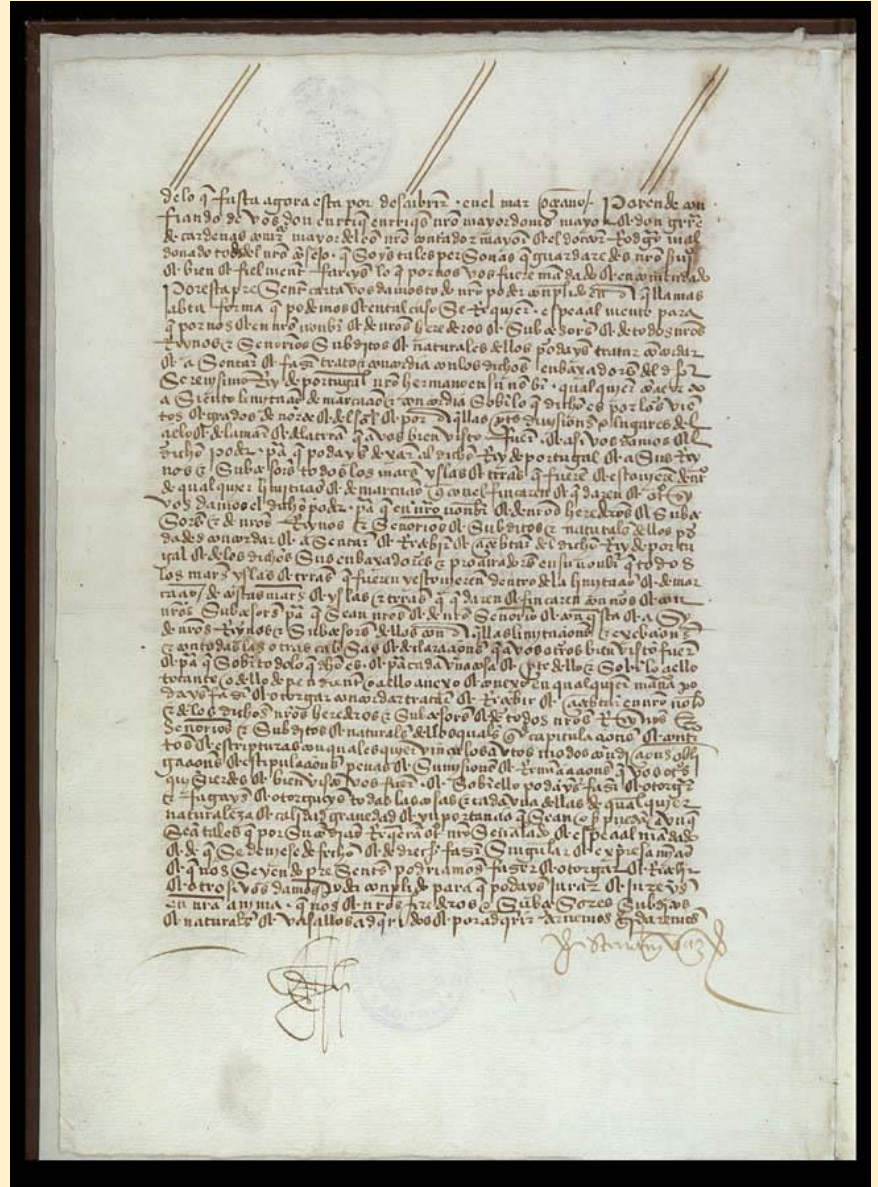
No contexto das Relações Internacionais, a assinatura do Tratado ocorreu num momento de transição entre a hegemonia do Papado, poder até então universalista, e a afirmação do poder singular e secular dos monarcas nacionais – uma das muitas facetas da transição da Idade Média para a Idade Moderna.

Para as negociações do Tratado e a sua assinatura, **D. João II de Portugal** (1477, 1481-1495) designou como embaixador a sua prima de Castela (filha de uma infanta portuguesa) a D. Rui de Sousa. Os originais de cada idioma encontram-se depositados no **Archivo General de Indias**, na Espanha, e no **Arquivo Nacional da Torre do Tombo**, em Portugal.

Em 1750, o **Tratado de Tordesilhas** deixou de vigorar com a assinatura do **Tratado de Madri** – quando novamente ambas as Coroas estabeleceram novos limites fronteiriços para a divisão territorial nas colônias sul-americanas. Concordando que rios e montanhas seriam usados para demarcação dos limites.

O Tratado de Tordesilhas

Esta é a cópia do tratado que se encontra na Torre do Tombo em Portugal

o pa Garca en qual quier tpo q sea o se pueda. Al a y nys me los dichos
 p. varado. Venet dicho nobi. Se obligaron. Solas a pena de juram q dentro
 de un mes. Si no p. mios siguientes quitados de el dia de la p. f. a
 se h. en p. n. l. a. d. a. n. l. a. v. n. a. p. a. t. a. l. a. d. r. i. a. l. a. o. r. a. p. r. o. n. a. a. y. p. u. y.
 f. i. a. d. o. d. e. h. i. d. u. s. a. p. i. n. l. a. d. o. e. s. c. r. i. p. t. o. e. n. y. g. u. a. n. n. o. z. f. i. r. m. a. d. a. s. e. l. d. o. s. u. b. o. s.
 de los dichos Senores sus antecesoros. Al de las d. a. s. e. l. l. o. s. d. e. p. l. o. m. e. s.
 p. e. n. d. i. e. n. t. e. Alen. l. e. o. h. i. p. i. n. e. L. o. d. i. c. e. d. e. h. a. r. l. o. s. d. i. c. h. o. s. S. e. n. o. r. d. e. y. d. e. l. r. e. y.
 de Castilla de arago e de ayr. e. f. i. r. m. a. d. a. s. e. l. r. e. y. d. e. v. i. n. t. i. g. u. a. Al may e silva ad
 d. y. l. l. u. s. t. r. i. s. i. m. o. S. e. n. o. r. d. e. S. e. n. o. r. p. u. a. p. e. d. o. n. a. d. e. S. u. b. i. s. o. D. e. l. o. q. u. a. l. t. o. d. o. s.
 p. a. r. t. i. d. o. s. o. t. o. r. g. a. d. o. s. e. l. e. s. c. r. i. p. t. u. r. a. s. d. e. o. n. t. h. e. n. o. d. i. a. l. l. u. n. a. d. i. n. o. l. i. o. t. e. r. a.
 l. o. s. q. u. a. l. o. s. f. i. r. m. a. d. o. s. d. e. l. u. o. s. n. o. b. r. o. s. A. l. l. a. g. o. t. o. r. g. a. d. o. a. n. t. e. l. o. s. S. e. c. r. e. t. a. r. i. o. s. d. e. l. r. e. y.
 de y. d. e. l. o. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 de y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 de y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 de y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.

[Handwritten signatures and names]
 De y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.

torpido q dizeon p. l. e. n. t. o. q. b. i. r. o. d. i. y. f. i. r. m. a. r. d. i. c. h. o. n. o. n. h. o. d. i. c. h. o.
 dichos p. n. l. a. d. o. y. u. b. i. x. a. d. o. e. o. r. g. a. n. l. o. d. i. c. h. o. d. i. c. h. o. z. h. e. d.
 e. l. d. i. c. h. o. f. i. r. m. a. d. o. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 de ay. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 q. u. a. n. t. a. s. u. n. i. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.

Directorio de y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 e. l. d. i. c. h. o. d. i. c. h. o. z. h. e. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 d. i. c. h. o. d. i. c. h. o. z. h. e. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 d. i. c. h. o. d. i. c. h. o. z. h. e. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.
 d. i. c. h. o. d. i. c. h. o. z. h. e. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.

[Handwritten signatures and names]
 de y. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s. d. e. l. a. s. p. r. o. p. r. i. e. t. a. s.

O Dullon mar de fura e de m...
 p... d... g... d... m... f...
 d... d... d... d... d...
 p... m... t... d... f... e...
 l... d... d... d... d...
 d... d... d... d... d...
 f... e... f... d... d...
 p... d... d... d...

